UNIE VAN WATERSCHAPPEN

Bezoekadres:
Koningskade 40
2596 AA Den Haag

Postadres:
Postbus 93218
2509 AE Den Haag

T: 070 351 97 51
unievanwaterschappen.nl

Leden waterschappen

Datum	**Ons kenmerk**
20-10-2026	124.767/IG

Contactpersoon	**Emailadres**
Jenny May	jmay@uvw.nl

Betreft: Doelmatige inzet Nationale Rioolwatersurveillance 2027 t/m 2031

Geachte leden,

Sinds de Coronacrisis werken de waterschappen, het Ministerie van VWS, het RIVM en de Unie samen aan de uitvoering van de Nationale Rioolwatersurveillance (NRS). Hiervoor is de Bestuursovereenkomst NRS per 1 januari 2021 in werking getreden.

Sinds het hoogtepunt van de Coronapandemie is op meerdere momenten afgeschaald bij de NRS, zowel op monsternamefrequentie als op het aantal analyses. De meeste recente afschaling betrof de reductie van het aantal SARS-CoV-2-metingen met ongeveer 70% in juli 2025. In aanloop naar deze afschaling werd onderkend dat er op een deel van de monsters geen analyse meer zou worden uitgevoerd. Deze monsters worden uitsluitend opgeslagen in de biobank voor retrospectief onderzoek, wat vraagtekens zet bij de doelmatigheid van de huidige infrastructuur.

In gezamenlijkheid met VWS, de (Unie van) Waterschappen en het RIVM is aan een alternatief gewerkt voor een doelmatige monstername infrastructuur voor de NRS voor de periode 2027 t/m 2031. Eind september heeft de Stuurgroep van de NRS (met leden vanuit VWS, RIVM, UvW en Ministerie van I&W) ingestemd met dit alternatief. Dit zal per 1 januari 2027 van kracht worden. Hieronder worden de belangrijkste veranderingen toegelicht.

Wijzigingen in de monstername

De nieuwe werkwijze komt erop neer dat a) minder monsters hoeven te worden afgenomen en dat b) de monstering voor de NRS tegelijk met reguliere bemonstering kan plaatsvinden.

Ad a) Minder monsters nodig

Het RIVM heeft onderzocht hoeveel en welke RWZI's nodig zijn om een goede landelijke dekking te hebben en voorbereid te zijn voor een eventuele nieuwe uitbraak van een ziekteverwekker of een pandemie. Uit dat onderzoek blijkt dat de fijnmazige regionale dekking zoals in de CO-VID pandemie niet meer nodig is en dat wekelijks bemonsteren van 133 RWZI's voldoende is om een goed landelijk beeld te hebben.

Per 1 januari 2027 zullen voor de NRS 133 locaties blijven bestaan en worden bemonsterd. De overige locaties zullen vervallen en worden niet meer voor de NRS bemonsterd. De bemonsteringskasten zijn volgens de bestuursovereenkomst eigendom van de waterschappen

en kunnen daarom naar eigen inzicht worden gehandhaafd of op een andere plek nuttig worden ingezet.

Ad b) Monstername tegelijk met reguliere bemonstering

Tot op heden lag de regie voor het moment van uitvoeren van deze bemonsteringen volledig bij het RIVM. De monsternemende partijen (waterlabs en waterschappen) hebben aangegeven dat veel efficiëntie in de uitvoering kan worden bereikt, wanneer de regie voor het moment van uitvoeren van de bemonsteringen bij de waterlaboratoria en waterschappen komt te liggen en de bemonsteringen maximaal gecombineerd worden met de reguliere bemonsteringen die op de RWZI's plaatsvinden.

Er zijn in goed overleg afspraken gemaakt tussen de monsternemende partijen en het RIVM over het aanleveren van de planning, de monsters en de prijs van een monster als deze gecombineerd kan worden met een reguliere bemonstering, en wanneer dit niet kan.

Lagere kosten van de NRS en een andere wijze van verrekenen

De nieuwe infrastructuur zorgt ook voor een forse bezuiniging op de kosten. De combinatie van minder bemonstering en meelopen met de reguliere monsterafname zorgt ervoor dat er een duidelijk efficiëntieslag is gedaan en de monstername structuur van de NRS nog minimaal 5 jaar doelmatig kan worden ingezet en blijft bestaan.

Waterschappen krijgen alle kosten die zij maken voor de monstername vergoed door het RIVM. Dat blijft zo in de nieuwe situatie. Afspraken over de systematiek van vergoeding zijn vastgelegd in Bestuursovereenkomsten en jaarlijkse addenda tussen de (individuele) waterschappen, VWS en RIVM. De financiering loopt, zoals eerder afgesproken, direct van RIVM naar de waterschappen.

Met VWS en het RIVM is afgesproken dat de nieuwe procedure niet opnieuw wordt vastgelegd in een addendum bij de bestuursovereenkomst. Bij de uitvoering van artikel 17 van de herziene Richtlijn Stedelijk afvalwater, die binnen 2 jaar in werking treedt, zal in de Wet Publieke Gezondheid een verplichting voor het beschikbaar stellen van monsters voor de NRS door de waterschappen worden opgenomen. De financiering daarvoor blijft ook dan hetzelfde als nu via het RIVM lopen.

Betrokkenheid van de Unie en de waterschappen in het proces

Het proces om te komen tot een nieuwe, doelmatige, werkwijze is getrokken vanuit VWS en RIVM. De Unie neemt namens de waterschappen deel in de stuurgroep NRS. De Unie heeft bij de totstandkoming van de nieuwe afspraken nauw afgestemd met de betrokken medewerkers van de waterschappen en de waterschapslaboratoria om de uitvoerbaarheid van de afspraken te borgen. In september 2026 is er o.a. een webinar gehouden over de NRS met bijdrages van RIVM, UvW en GGD en is het voornemen van deze nieuwe manier van werken daar en in de CWW al gecommuniceerd.

We verwachten u met deze brief voldoende geïnformeerd te hebben over de gewijzigde inzet van de monstername infrastructuur van de NRS.

Met vriendelijke groet,

Meindert Smallenbroek